

СЕКЦИЯ 9. ДЕНЬГИ, ФИНАНСЫ И КРЕДИТ

Андреева Г.І.
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Державного вищого навчального закладу
«Українська академія банківської справи НБУ»
м. Суми, Україна

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Значимість управління ризиком як виду діяльності полягає в можливості, по-перше, прогнозувати в певній мірі ступінь настання ризикової події, по-друге, своєчасно приймати необхідні заходи до зниження розміру можливих несприятливих наслідків. Сутність ризику відображує можливість здійснення кількісної оцінки імовірності настання несприятливої події, зумовлює необхідність розробки способів і механізмів зниження негативного ефекту розвитку подій що прогножуються. Знання потенційних загроз і ступеню їх значимості дозволяють здійснювати управління ризиком, яке передбачає вибір однієї з альтернатив: прийняття ризику, відмову від діяльності пов'язаною з ризиком або застосування заходів по їх зниженню на основі попередньої оцінки ступеню ризику. [1, с.40]. Особливістю управління ризиком є досягнення поставлених задач за допомогою розробки науково обгрунтованої організаційної процедури що здійснюється регулярно і носить об'єктивний характер.

Управління ризиками можна визначити як одну з стратегій, яку використовують комерційні банки при здійсненні діяльності в умовах ризику. Всебічна оцінка та контроль всіх видів банківських ризиків неможливе без комплексної системи управління ризиками на рівні всього банку. Необхідність цього обумовлюється наступними факторами:

- зростаюча змінність фінансових ринків;
- періодичні кризи і потрясіння;
- тиск регулюючих органів (тенденції до Базельських стандартів).

Отже, система управління ринковим ризиком виступає як основа всієї управлінської діяльності на базі якої будується управлінська стратегія і система контролю.

Управління ризиками слід розглядати з точки зору стратегічних, тактичних і торгових позицій. [2, с.22]. Стратегічна позиція виникає в результаті діяльності банку по кредитуванню та залученню депозитів. Її можна розглядати як природну, що є внутрішньою характеристикою банку. Стратегічна позиція є стійкою і не вимагає активного управління. Зміни стратегічної позиції звичайно є свідомою дією яка коригує кредитну і депозитну політику банку. Тактична позиція віддзеркалює діяльність банку на фінансових ринках, в тому числі й ринку похідних фінансових інструментів. Торгову позицію займають банки очікуючи зміни процентної ставки за короткостроковими інструментами (1-2) дні на ринку високоліквідних активів. Банки на нестабільних ринках займають в основному тільки стратегічні позиції. Тактичні і торгові позиції частіше за все не відкривають, оскільки не існують достатньо розвинутих і надійних ринків фінансових інструментів і "коротких грошей". Відповідальність за обсяг ризику що приймається несе управляючий активами і пасивами. Зміни стратегічної позиції можуть бути проведені тільки з дозволу Ради директорів банку. Таким чином, управління ринковим ризиком зумовлює наявність стратегії і тактики. Стратегія дозволяє сконцентрувати зусилля на варіантах рішення, які не суперечать прийнятій стратегії, відкинувши всі інші варіанти. Після досягнення поставленої мети, стратегія, як напрямок і засіб її досягнення, припиняє своє існування. Нові цілі ставлять задачу розробки нової стратегії.

Стратегія управління ринковим ризиком містить правила на основі яких приймаються ризикові рішення та способи вибору варіанту рішення: максимум виграшу, оптимальна імовірність результату, оптимальне співвідношення виграшу і величини ризику [3, с.19]. Задачею тактики управління – конкретних методів і прийомів для досягнення поставленої мети в конкретних умовах – є вибір найбільш оптимального рішення і найбільш прийнятних у даній ситуації методів і прийомів управління.

Отже, із зазначеного вище випливає, що система управління ризиком складається з двох підсистем: керованої підсистеми – об'єкта управління (це дії, які призводять до виникнення ризику на балансі або поза балансом банку), і керуючої підсистеми – суб'єкта управління (відповідає за розробку стратегії, методик і політики управління ринковими ризиками). Так, об'єктом управління є ризик, ризиковані вкладення капіталу, відношення між економічними суб'єктами в процесі реалізації ризику. Суб'єкт управління – спеціальна група спеціалістів, яка за допомогою різноманітних способів і прийомів управлінського впливу здійснює цілеспрямоване функціонування об'єкта управління. Процес впливу суб'єкта на об'єкт управління, тобто сам процес управління,

може здійснюватися тільки за умови обігу певної інформації між керуючою і керованою підсистемами. Процес управління, незалежно від його конкретного змісту, завжди зумовлює отримання, передачу, переробку і використання інформації. При управлінні ризиком отримання надійної і достатньої інформації з облікових і позаоблікових джерел відіграє головну роль, оскільки це дозволяє прийняти конкретні рішення щодо дій в умовах ризику. Крім того, повноваження учасників системи повинні бути чітко визначені та зрозумілі, прописані процедури документообігу з тим, щоб достовірною інформацією без затримок і перекручень циркулювала між її підсистемами. Впровадження розглянутої системи управління ризиками на рівні всього банку дозволить розвинути функцію управління ризиками від безпосереднього контролю окремих позицій до фундаментального фактору підвищення вартості фінансової установи.

Література:

1. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. – 2-е вид. доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.
2. Порох А. Банковские технологии в области управления рисками // Банковские технологии. – 2004. – № 3. – С.24-26.
3. Обозинцев А., Орлов В. Управление ресурсами и рыночными рисками коммерческих банков. Организационный аспект. // Рынок ценных бумаг. – 2002. – № 2. – С.17-20.
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. № 2121 – III. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.rada.gov.ua>
5. Озернов Д.О. Построение системы управления риском балансовой ликвидности. // Риск-менеджмент в кредитной организации – 2011. – № 1. – С.9-12.
6. Кльоба Л.Г., Львівська КА., Кльоба В.Л. Ризик-менеджмент комерційного банку // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, вип. 18.9. – С.213-223.